

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, narečnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 15.

V Ljubljani 1. avgusta 1873.

Tečaj XIII.

Šola in dom.

III.

Ali so taki starši že zadosti pripravili otroke za šolo, kateri pravijo: „Kako smo veseli, da hodi otrok v šolo, imamo vsaj domá mîr pred njem? Kako neki si taki starši šolo predstavljajo, kateri otrokom pravijo: „Le čakaj ti, ki ne ubogaš, pojdeš v šolo, tam bo pa šiba pela“.

Domača odgoja naj roko podaja šoli, naj jo podpira. Tukaj pa ni dosti, da otrok le o pravem času z dóma gré.

Kaj slabo tudi starši šolo podpirajo, ako samo pri začetku leta otroka priporočajo učeniku, da naj ima poterpljenje ž njim, sicer se pa vse leto toliko brigajo zanj, kakor za lauski sneg, a vendar na koncu leta prašajo: „Bo li moj otrok prestopil v višji razred“? Ne tako, spoštovani starši. Večkrat med letom poprašajte, kako vaši otroci napredujejo, marveč podpirajte ukaze učiteljev pred vsem pa njegovo kaznovanje.

Gotovo ste že večkrat slišali od otrok, kateri ne slišijo drugače, ako ne čutijo.

Nikar se tedaj ne hudujte nad učiteljem, ako ga nekoliko v šoli priderži, huje kaznovati ga že skorej ne more. Ravno sedaj, ko učitelji toliko kolikor nič otroke kaznovati morejo, skerbite, da bode svarjenje učiteljevo in druge male kazni kaj pomagale in otrokom v spomin vtisnile.

Kraljevič angleški je bil dolgo časa v pokoro svojim učenikom posebno pa učiteljici v francosčini. — Kraljeviča ni nihče kaznoval, in na to je stavil svoje upanje. — Ko ga enkrat učenica dobro okrega, kar na ravnost pravi: Tega se jaz ne bodem učil, jaz sem princ Valeški,

mi ni treba. Njegov oče, pokojni princ Albert, je pa dobro poznal dolžnosti očetove. Poklical je vse učitelje skupaj, in vpričo njih ga je tako dobro našeškal, da ga ni bilo potem več treba, — in kraljevič dan danes prav dobro govori francoski. Tako delajo pametni starši tudi v visokih krogih.

Dan danes ste pri otroški izreji dve poglavitni napaki.

Starši nočejo nič slišati od napak svojih otrok. Ako učitelj pravi: To je res prav svojeglaven otrok, bo predobra mati precej rekla: „To pa že ne, ni ga pohlevnejšega otroka od mojega Nandeka, le enmalo živ je, a do mene ni bil nikdar svojeglaven“. — Učitelj si pač svoje misli, ako ravno nič ne reče; ti skerbna mati mu še nisi nikdar nič odrekla! Drugikrat pa toži učitelj, da je fant ves mehkužen. „To ni mogoče“, pravi slepa mati, „marveč je strasten in ognjevit“.

Da, da, dobra mati, ravno pomehkuženi otroci nič ne storè in se razlutè pri vsaki priliki. — Pa, gospod učitelj, ako verujete kaj takega slabo poznate mojega otroka! Kaj takega sliši učenik navadno vsaki dan, kedar koli staršem pové napake njihovih otrok. Naj bolj čudno je pa to, da tako govorè starši, kateri sicer pravijo učeniku: „Tukaj imate mojega dečka; bodite ostri ž njim, in kedar bo treba, povejte mi, da ga sam kaznujem“. Kedar slišim starše, da mi kaj takega pripovedujejo takrat si pa že mislim: No sedaj mi bo pa treba varnemu biti.

Druga poglavitna napaka pa je, da starši ne kaznujejo napak svojih otrok, dasiravno so jih spoznali. Pri 12 in 13 letih so že naši otroci gospodje in gospodičine, takih tako nihče ne sme kaznovati, predno pa pridejo do teh let, so pa preveč majhni in ljubeznjivi, sej še nič ne razzumó. Otroci potem niso nikdar kaznovani, in vendar pravi neki izveden mož, da se pri otroški izreji mora slišati ihtenje in jokanje, ako se ne ihtijo otroci, jokajo pa potem starši, ko otroci dorastejo.

Otrok, kateri vé, da se mu domá nič ne zgodi, ako je učenik nezadovoljen ž njim, ubogal bo malokedaj. Tedaj starši, pomagajte učeniku, nikar ne jemljite učeniku veljavo vpričo otrok. Odraščeni sicer obžalujemo, ako je učitelj kaj napačnega storil, pa nikar ne pozabimo, da učenika grajati vpričo otrok zlega ne popravi, marveč ga povekša. Slavni zgodovinar Raumer pripoveduje, da se je od tačas jelo pri njem zgubljevati spoštovanje do učenika, ko mu je oče povedal, da učenik ne zna peres obrezovati.

Domača odgoja mora pa šoli pomagati. — V tem trenutku, ko otroci hité domóv, jih učitelj ne nadzoruje dalje. Ako se po poti nespodobno vedó, dolgo časa se obotavljajo in nerodnosti uganjajo, učitelj za to ne more biti odgovoren. To morajo starši zabraniti, ker čuvajo nad tem, da otroci pridejo o svojem času domóv. Starši morajo tudi skerbeti, da se to res izvršuje, kar se otrokom v šoli sploh veleva. V šoli se veleva

n. p. otrokom: „Spolnujte zapovedi Božje“. Starši bodo pa otroku, ako ga na laži dobodo, naravnost rekli: Dete moje, ti ne spolnuješ zapovedi božje, lagati je zoper osmo zapoved Božjo.

Starši morajo pa tudi skerbeti, da otroci izdeljujejo svoje šolske naloge, in da jim pomagajo, kjer koli morejo.

Pa le vse v pravi meri! Nekateri preskerbni stariši otroke preveč obkladajo z učenjem. To ni prav! Otrok mora imeti tudi počitek; prenetno izrejena zelišča se spridijo, ako neha umetna izreja.

Konečno še eno besedo! Cerkveni prijatelji in neprijatelji so v tem enih misli, da je pri odgoji veliko napačnega, in da iz tega izvira veliko zlega v današnjem času. Tedaj se skuša in skuša s šolo in odgojo. — Pozabimo pa prav radi resnico, katera se nikdar ne dá utajiti: Otrok ostane le otrok, in je dobro izrejen, ako vé [le to, kar mu je naj bolj potrebno vedeti, — poglavitno pa je, da je serce požlahnjeno in dobro. Ker pa tega ni, otrok ni dobro izrejen, ako še toliko in toliko vé, — naj molčimo od tega, da bode to vse pozabil, kedar doraste. To vendar vsaki dan vidimo, da je priprosto pa dobro izrejen deček revnih staršev veliko bolj srečen tudi v svojih opravilih, kakor skerbno podučevani otroci, katerih serce je sprideno.

Kjer je kerščansko življenje po družinah, in kjer so šole tudi po kerščansko vravnane, tam tudi ne bo brez prave odgoje.

Tistim pa, ki vedno kličejo poboljšanji sveta pa po pravici kliče-mo: Skerbite za kerščanske družine, skerbite za kerščanske šole, potem bo na svetu marsikaj bolje!

Odlomki iz zemljezanstva.

(Dalje.)

Naj pa že pridejo ledine, raztrošene po severnem Nemškem in Ruskem od koderkoli, tako nam vendar druge prikazni pričajo, da je res bila v Evropi ledena doba. Učenjaki so skerbno opazovali današnje ledenike posebno na Švicarskem, ter so najdlji, da se ledeniki navzdol premikajo, kakor da bi bila ledena masa, iz katere obstojé, gosta tekočina. Sila, s katero se tak ledenik premika, je čudovita, in nobena stvar se ji ne ustavi. Skale, katere so mu na poti, pelje s sabo v dolino, drugo kamenje, katero pride pod led, pa s tako silovito močjo dergne ob kamnatno strugo, po kateri se ledenik premika, da se prikažejo dolge brazde, in je kamenje, kakor da bi bilo ustruženo, druge skale pa popolnoma pogladi.

V mokrih in merzlih letih se raztegajo ledeniki daleč v dolino, pomikujejo se naprej in prevažvajo na svojem herbtu kamne in razvaline,